

Samuel Larsson

Kommunstyrelsen

Ställningstagande till dataskyddsombudets granskningsrapport om samtycke som rättslig grund

Ärende

En grundläggande del av EU:s allmänna dataskyddsförordning är att det ska finnas en rättslig grund för att personuppgifter ska kunna behandlas. Antalet grunder uppgår till sex stycken och är definierade i dataskyddsförordningen. De två grunder som dominerar inom offentlig verksamhet är allmänt intresse och myndighetsutövning. Den grund som i regel inte får användas av en myndighet är samtycke, vilket kommer sig av att samtycke förutsätter ett starkt inslag av frivillighet från den registrerades perspektiv. Det är dock inte uteslutet för en myndighet att använda samtycke som rättslig grund, men bör alltid väljas som en sista utväg.

Kommunstyrelsens dataskyddsombud har granskat kommunstyrelsens användning av den rättsliga grunden samtycke. Dataskyddsombudet uppger i granskningsrapporten att verksamheten har visat en strävan att efterleva dataskyddslagstiftningen, men att det finns ett antal brister vad gäller användande av samtycke som grund för behandling av personuppgifter.

Dataskyddsombudets rekommendationer till kommunstyrelsen kan sammanfattas på så sätt att kommunstyrelsen behöver säkerställa dels att samtycke endast används när det är nödvändigt, dels att rutiner behöver införas för att garantera att den registrerades ges rätt information såsom hur och var samtycke kan återkallas, att samtycke inte får lämnas av barn, och att det ska klargöras hur samtycken ska dokumenteras och organiseras.

Kommunledningskontoret delar dataskyddsombudets bedömning i sin helhet. Det ska understrykas att kritiken inte innebär att någon behandling skulle vara olaglig eller annars olämplig, utan att en annan rättslig grund ska anges för vissa behandlingar eller att rutiner ska införas. Arbetet pågår med att åtgärda bristerna och planeras vara slutfört före utgången av 2021.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Samuel Larsson

Kommunstyrelsen noterar slutsatserna i redovisningen och lägger dataskyddsbudets granskningsrapport till handlingarna.

Kommunledningskontorets utredning

En grundläggande del av EU:s allmänna dataskyddsförordning är att det ska finnas en rättslig grund för att personuppgifter ska kunna behandlas. Antalet grunder uppgår till sex stycken och är definierade i dataskyddsförordningen. De två grunder som dominerar inom offentlig verksamhet är allmänt intresse och myndighetsutövning. Den grund som i regel inte får användas av en myndighet är samtycke, vilket kommer sig av att samtycke förutsätter ett starkt inslag av frivillighet från den registrerades perspektiv. Det är dock inte uteslutet för en myndighet att använda samtycke som rättslig grund, men bör alltid väljas som en sista utväg.

Kommunstyrelsens dataskyddsbud har granskat kommunstyrelsens användning av den rättsliga grunden samtycke för behandling av personuppgifter. Dataskyddsbudet uppger i granskningsrapporten att verksamheten har visat en strävan att efterleva dataskyddslagstiftningen, men att det finns ett antal brister vad gäller användande av samtycke som grund för behandling av personuppgifter.

Kommentarer till dataskyddsbudets rekommendationer

Rekommendation: Samtycke är en rättslig grund som normalt bör ses som en sista utväg. Verksamheten ska alltid beakta om en annan rättslig grund kan användas istället.

Kommentar: Kommunledningskontoret delar dataskyddsbudets tolkning av tillämpningsområdet för den rättsliga grunden samtycke vilken bygger på en tolkning av artikel 7 dataskyddsförordningen. I det fortsatta dataskyddsarbetet inom kommunstyrelsens verksamhet är det av avgörande betydelse att samtycke som rättslig grund endast väljs en sista utväg.

Rekommendation: Gå igenom behandlingar som sker med stöd av samtycke, och som rör extra skyddsvärda och känsliga personuppgifter, och därefter avgöra om personuppgifterna är helt nödvändiga för att bedriva verksamheten. Om så är fallet ska verksamheten säkerställa att rutiner finns för att skydda uppgifterna.

Kommentar: Kommunledningskontoret kommer i enlighet med dataskyddsbudets rekommendationer att inventera de behandlingar av känsliga och extra skyddsvärda personuppgifter vilka i nuläget sker med den rättsliga grunden samtycke. Exempel på känsliga uppgifter är hälsa eller medlemskap i fackförening. Exempel på extra skyddsvärda uppgifter är löneuppgifter, värderande uppgifter från utvecklingssamtal och uppgifter om sociala förhållanden. Kommunledningskontoret avser att upprätta en

Samuel Larsson

särskild rutin som anger när den rättsliga grunden samtycke kan användas för känsliga och extra skyddsvärda personuppgifter.

Rekommendation: *För varje behandling som sker med stöd av samtycke säkerställa att de registrerade informeras om följande:*

- *Vem som begär samtycke.*
- *Vilken typ av personuppgifter man ämnar behandla.*
- *I vilket syfte personuppgifterna ska behandlas. Är det fler än ett syfte ska vart och ett beskrivas. Observera att syftet får ej ändras utan nytt samtycke.*
- *Ett klagörande om att det är möjligt att återkalla sitt samtycke när som helst.*

Kommentar: Kommunledningskontoret delar dataskyddsbudets bedömning som bygger på en tolkning av artikel 7 dataskyddsförordningen. Dataskyddsbudets rekommendation pekar också på en viktig omständighet i det att användande av samtycke medför att ett ökat antal administrativa åtgärder behöver vidtas. Detta då ett samtycke som regel kräver en för behandlingen särskilt avsedd blankett vilken ska undertecknas av den registrerade. Blanketten behöver sedan förvaras för att senare kunna lämnas tillbaka till den registrerade om samtycket tas tillbaka. Att en särskild blankett behöver tas fram för varje sorts behandling medför att antalet blanketter kan bli stort. Det innebär att ett minskat användande av den rättsliga grunden samtycke medför en administrativ förenkling, vilket är en positiv bieffekt.

Rekommendation: *Bestäm hur och vart en registrerad kan vända sig till kommunstyrelsen för att dra tillbaka samtycket. Informationen ska ges i samband med samtycket. Låt alla medarbetare ta del av informationen för att kunna vara behjälpliga för registrerade.*

Kommentar: Kommunledningskontoret delar dataskyddsbudets bedömning att det för den registrerade ska framgå klart och tydligt hur ett samtycke återtas. Denna information ska framgå redan när samtycket ges. Bedömningen bygger på en tolkning av artikel 7 dataskyddsförordningen. I praktiken innebär det att informationen ska framgå på den blankett som den registrerade undertecknar.

Rekommendation: *Fastställ en rutin för hur ett korrekt samtycke kan säkerställas. Det kan innebära att alltid kontrollera den registrerades relation till personuppgiftsansvarig (exempelvis om personen är ett barn, eller sårbar på annat vis). Se till att rutinen finns med i resterande rutiner för inhämtning av samtycke.*

Samuel Larsson

Kommentar: Kommunledningskontoret delar dataskyddsbudets bedömning att en rutin ska tas fram för att säkerställa att den rättsliga grunden samtycke används i enlighet med artikel 8 dataskyddsförordningen, när personen är ett barn. Enligt 2 kap 4 § lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning gäller att barn kan ge samtycke från 13 års ålder men att föräldrarnas samtycke krävs om barnet är under 13 år.

Rekommendation: *Fastställ en rutin för hur samtycken dokumenteras och organiseras. Kommunen har mallar för samtycke att använda som grund där informationen behöver anges. Om samtycket gäller en enklare behandling, såsom en e-postlista för nyhetsbrev, kan själva listan, om organiserbar, även användas som dokumentation av samtycket.*

Kommentar: Kommunledningskontoret delar dataskyddsbudets bedömning att en rutin ska tas fram som klargör hur samtycken ska dokumenteras och organiseras.

Kommunledningskontorets yttrande

Kommunledningskontoret delar dataskyddsbudets bedömning i sin helhet. Det ska i detta sammanhang understrykas att dataskyddsbudet inte har lämnat synpunkter om att någon behandling skulle vara olaglig eller annars olämplig. Kritiken innebär i huvudsak att en annan rättslig grund ska anges för vissa behandlingar eller att rutiner ska införas.

Arbete pågår för närvarande med att åtgärda bristerna och planeras vara färdigställt före utgången av 2021. Kommunledningskontoret bedömer att en betydande andel av de rutiner som ska tas fram med fördel kan vara kammungemensamma. Kommunledningskontoret kommer därför verka för att framtagandet av rutiner samordnas mellan nämnderna.

Ekonomiska konsekvenser

De åtgärder som behöver vidtas kommer att föranleda ett större antal nedlagda arbetstimmar. Arbetet kommer dock inte innebära ökade kostnader för kommunstyrelsens verksamhet.

Johan Lindberg
KommundirektörJohan Nordenmark
Administrativ chef

Samuel Larsson

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Ställningstagande till dataskyddsombudets granskningsrapport om samtycke som rättslig grund
2. Dataskyddsombudets granskningsrapport

Expedieras
Dataskyddsombudet